

בְּיֻמִּין יְיָ בְּרִיךְ יִתְאַבְרֶהֶם וַיְהוֹרֶה בֶּרֶךְ אֶת־אֲבִרְהָם בְּכָל :

רשי

(א) ברך את אברהם בכל. כל עולה בגימט' בן ומאחר שהיה לו בן היה לריך להשיאו אשה:

תורה תמימה

וה' ברך וגו'. התורה משמרתו לאדם מכל רע בנערותו ונותנת לו אתרית ותקוה טובה בזקנתו, שנאמר ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל^(א) [קדושין כ"ב א'].

בכל. דרש רב עזריא. כל אדם שיש בו גסות הרוח וחזון בו נאסף בזמנו כאברהם אבינו, שנאמר (איוב כ"ד) והוסכו בכל יקפצון^(ב), כאברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל בכל^(ג) [סוטה ה' א'].

בכל. תניא, ר' מאיר אומר, בכל — שלא היתה לו בת, ר' יהודה אומר שהיתה לו בת^(ד), אחרים אומרים שהי' בכל שמה, ר' אליעזר הבורעי אומר, אצטננינות היתה לו לאברהם אבינו שכל מלכי מורה ומערב משיבין לפתחו^(ה), ר' שמעון בן יוחאי אומר, אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם וכל חולה שהיה רואה אותה מיד נתרפא^(ו) [ב"ב ס"ז ב'].

בכל. תניא, וה' ברך את אברהם בכל — שלא מרד עשו בחייו, דבר אחר בכל, שעשה ישמעאל השיבה בחייו^(ז) [שם שם].

בכל. ת"ר, אברהם אבינו השעימו הקב"ה מעין עולם הבא, ולא שלם בו יצה"ר ומלאך המות ורסה ותולעה, דכתיב וה' ברך את אברהם בכל^(ח) [שם י"ז א'].

וריש לקיש בסוגיא כאן, דר"י ס"ל דכשנולדה נקבה רביה בזה לעולם [מפני שממחרת לילד], ור"ל ס"ל מריבה בזה לעולם [עיין הבאור לפנינו לעיל בפ' בראשית ו' א'], וס"ל לר"מ כאן כר"ל ור' יהודה כר' יאנקן. ויש להאריך בענין דרשא זו בדברי אגדה, אכן כבר כתבו בזה הרבה מפרשים, ויהי עתה חזקתו ויחזקנו.

גם י"ל דעתה דר"מ דלזיל לשיטת' שתיקן לברך בכל יום שלא עשוי אשה, כמבואר במנחות מ"ג ב', וזה י"ל מפני שערך הנשים הי' קיל בעיניו, מפני קלות דעתן, כמבואר בע"ז י"ח ב' שברח מחמת כסופא מפני ברוריא אשתו יע"ש, וגם מפני שנכשל ע"י אשה אחת כמבואר בתולדות צבי"ד. ומה שמך להניסא האמתית במנחות שם ר' מאיר ולא ר' יהודה, כמו שהעיר במסכ"ס. (י) ענין

ולחפך יש אדם שבה בימים ועדיין לא נראה זו סימני זקנה.

ולפי"ו הוי הכונה כאן, שאע"פ שקודם אברהם נ"ב הי' זקנה, אך לא היתה ניכרת בסימניה, ורק אברהם מפני שחפץ שיבדילו אותו בהיכר פנים מיעחק ביקם מהקב"ה שהיה הזקנה ניכרת זו, וזהו שאמר ואברהם זקן בזה בימים, שהי' אלול שני מימי זקנה, היינו שבה בימים וגם היתה הזקנה ניכרת זו. (א) וכ"ה אומר (תהלים ל"ב) עוד יטבון בשיבה, ונסמך על הדרשא לעיל דאברהם אבינו הי' זקן ויושב בשיבה ומרביץ תורה בנדים, יע"ש, וע"ע לפנינו לעיל בפ' לך נפסוק ואברהם כמד מאד במקנה וגו' מה ששייך לדרשא זו. (ד) מקודם לזה אמר, כל אדם שיש בו גסות הרוח נאסף מתמעט [מחשיבותו] שנאמר (איוב כ"ד) רומו מעט, כיון שרומו — מתמעט, ועל זה מוסיף כאן ואם חזר בו נאסף בזמנו כאברהם אבינו שנאמר והאמנו בכל, כלומר, שאם חזר ועשה ענין שממך את עצמו יקפצון מן העולם, ימותו מות ישרים כלאותן שכתוב בהן כל. ויתכן דדרש יקפצון כמו יקבצון בחלוק פ"ה צבי"ח מפני שמואל שחיהו מן השפתים וכמו בקע — פקע, הפקר — הבקר, ופעל קבץ הוא נדדק עם פעל אקף וקבר כמו לא תאסף ולא תקבץ (יחזקאל כ"ט ה), מלרים תקבצם מן תקברם (הושע ט, ו) והוא מלשון וענין מיתה וקבורה. (י) באברהם כתיב כאן בכל, וביצחק כתיב (פ' תולדות) ואוכל מלך, וביעקב כתיב (פ' וישלח) וכי יש לו כל. (י) יתכן לומר דלניני בטנתה ר' יואקן

המסגנינות הוח החכמה והידיעה במחזה ומשער הכוכבים וכמבואר לפנינו לעיל בפ' לך בפ' ויולא אותו החולה. (ח) וכתבו החס' אע"פ שאמרו בב"מ פ"ז א' עד יעקב לא היו חולשה — היינו חולי של מיתה. (ט) ענין מענין דרשא זו לקמן ס"פ זו בפ' ויקברו אותו יתחק וישמעאל וכו"ס תולדות נפסוק ויבא עשו מן העדה. (י) כלומר לא חסר שום טובה וגם מצויה עוה"ב, ומבואר דגם לא שלם בו יצה"ר, דאם שלם הי' מתגבר עליו והי' מנעטר על אשר לא יכול למלות מה שמסיתו, והי' בזה חסר טובה, וגם מלאך המות לא שלם בו קודם מיתה כיון דגורם יסורי מיתה, אלא מת מיתה נשיקה שהיא קלה וטובה. והעדר הנשיקה של רמה וחולשה אף דהוא